
SPD - Exercici 2: Teoria de números / aritmètica modular

Autor: Francesc Xavier Bullich Parra

A: Càlcul del MCD amb algoritme mcd_euclides

Veure mcd_euclides a utils.py Veure fitxer 1_euclides.py

L'algoritme d'euclides és molt simple. Es va dividint el dividend pel divisor i es compara el residu amb 0.

- Si el residu és 0 llavors el resultat del mcd es el divisor actual.
- Si el residu és diferent de 0 llavors el divisor passa a ser el dividend, i el residu passa a ser el proper divisor.

Utilitzant la funcio mcd_input veiem alguns exemples de funcionament:

```
1 python 1_euclides.py
2 entreu un dividend natural positiu: 48
3 entreu un divisor natural positiu: 36
4 Dividend: 48
5 Divisor: 36
6 MCD: 12
7 2
8 Temps invertit: 0.0000202000 segons
```

```
1 python 1_euclides.py
2 entreu un dividend natural positiu: 5158215025
3 entreu un divisor natural positiu: 15684911025
4 Dividend: 5158215025
5 Divisor: 15684911025
6 MCD: 25
7 Temps invertit: 0.0000244000 segons
```

Prova de complexitat nombre de dígit/temps_final

Per provar la complexitat d'aquest mètode vaig provant de buscar el MCD de diferents nombres generats aleatoriament. Es realitzen varies iteracions en la que cada una duplica el nombre de dígit de l'anterior. Començant per 2 dígit i fins uns 160.000 dígit. Veure funció mcd_rep del fitxer 1_euclides.py.

Es mostra el gràfic resultant:

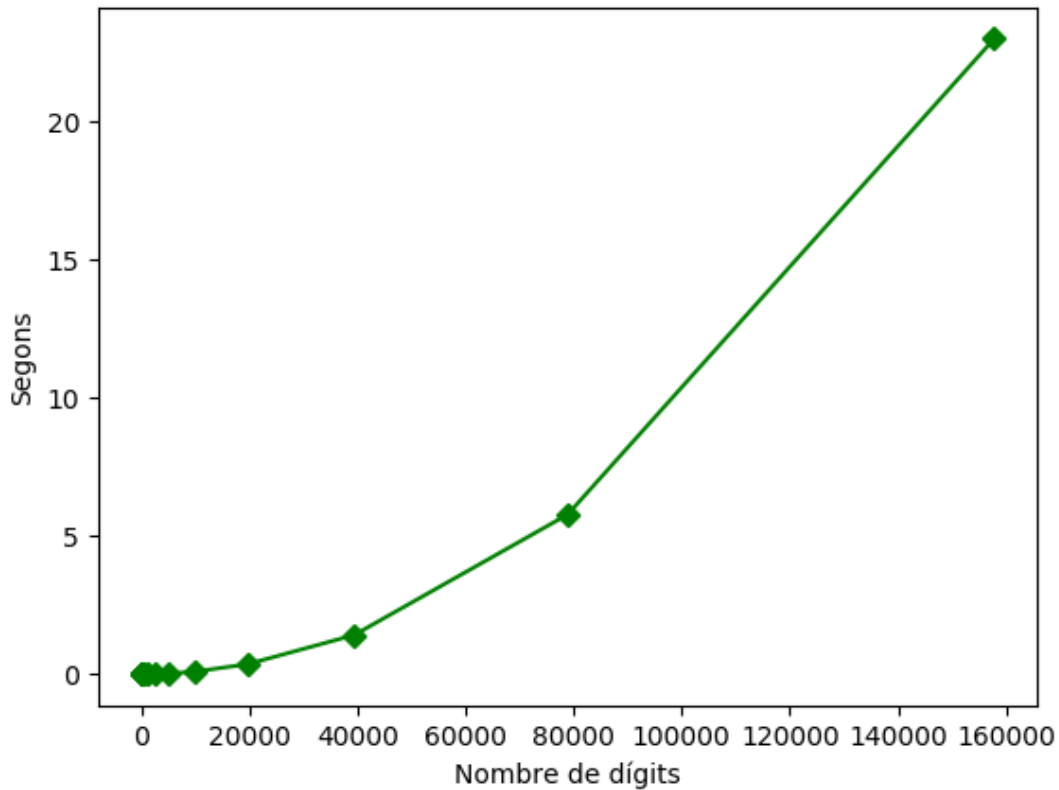

Figure 1: Gràfic mcd

Les dades més significatives son: - $n = 40.000$, $t = 1,2$ - $n = 80.000$, $t = 5,3$ - $n = 160.000$, $t = 22,11$

Es pot observar que per cada cop que es duplica el nombre de dígit la relació en temps creix més o menys en un factor de 4. Podem determinar que la complexitat d'aquest mètode entra dins de la complexitat polinòmica.

B: Càlcul del MCD amb l'algoritme de la identitat de Bezoud.

Veure bezoud a utils.py Veure fitxer 2_bezoud.py

La identitat de Bezoud determina que el MCD de 2 valors es pot expressar com a una combinació lineal d'enters. Ens diu que existeixen 2 nombres enters que satisfan la fórmula $MCD = r \cdot dividend + s \cdot divisor$

Si dividend i divisor tenen un MCD diferent de 1 aquests números seran 1 i -1 o viceversa. Altrament ens donarà uns nombres que podem utilitzar posteriorment per el calcul d'operacions d'aritmètica modular. L'algoritme utilitza el mateix esquema que el d'Euclides, afegint més variables que controlen

els valors de r i s . Per tant pel mateix preu d'executar l'algoritme d'euclides podrem trobar els nombres de l'identitat de Bezoud.

r i s S'obtenen amb una finestra de 2 nombres anteriors que comencen

- $r_{Ant} = 0, r_{Ant2} = 1$
- $s_{Ant} = 1, s_{Ant2} = 0$

s actual s'obte del quocient de la divisió actual \rightarrow quocient $\cdot s_{Ant} + s_{Ant2}$
 r actual s'obte del quocient de la divisió actual \rightarrow quocient $\cdot r_{Ant} + r_{Ant2}$

També s'ha de tenir en compte el nombre de la iteració actual. Si es parell s sera negatiu, si es senar r sera negatiu.

Prova d'execució de l'algoritme de Bezoud:

```
1 python 2_bezout.py
2 entreu un dividend natural positiu: 48
3 entreu un divisor natural positiu: 36
4 Dividend: 48
5 Divisor: 36
6 MCD: mcd = 12, r = 1, s=-1
7 Comprovacio 12 = 1 * 48 + -1*36
8 Temps invertit: 0.0000262000 segons
```

```
1 python 2_bezoud.py
2 entreu un dividend natural positiu: 508
3 entreu un divisor natural positiu: 355
4 Dividend: 508
5 Divisor: 355
6 MCD: mcd = 1, r = -58, s=83
7 Comprovacio 1 = -58 * 508 + 83*355
8 Temps invertit: 0.0000811000 segons
```

Complexitat digits/temps

Com he comentat l'algoritme de Bezout segueix el mateix esquema que l'algoritme d'euclides per el que la gràfica serà similar al del mètode anterior. Per tant es pot dir que la complexitat també és polinòmica.

C: Test de primalitat amb algorimte fins \sqrt{n}

Veure fitxer 3_test_primalitat.py

Com hem vist a classe si comparem amb la xifra \sqrt{n} podríem deduir que aquest algorisme podria ser polinòmic, però si ho mirem per nombre de bits resulta que la complexitat és exponencial.

Veiem algun exemple

```
1 python 3_test_primalitat.py
2 Provant si 10000000000100011 es primer
3 True
4 15.3277976 segons
```

Complexitat dígit/temps

Com podem observar en el següent gràfic, per a uns 9 dígit el temps que tarda es prou bo. A la que tenim nombres una mica més grans el test de primalitat es dispara en el temps. Com s'aprecia en la prova anterior de 16 dígit ja arriba a tardar uns 15 segons. Aixó es 75 cops més que el de 12 xifres. Per tant podem concloure que efectivament el test de primalitat té una complexitat exponencial.

En aquest cas per provar la complexitat es generen nombres aleatoriament i es van provant. Si no són primers no es guarda el temps que ha tardat i es prova amb un altre nombre random del mateix nombre de dígit. Així podem trobar sempre el pitjor cas.

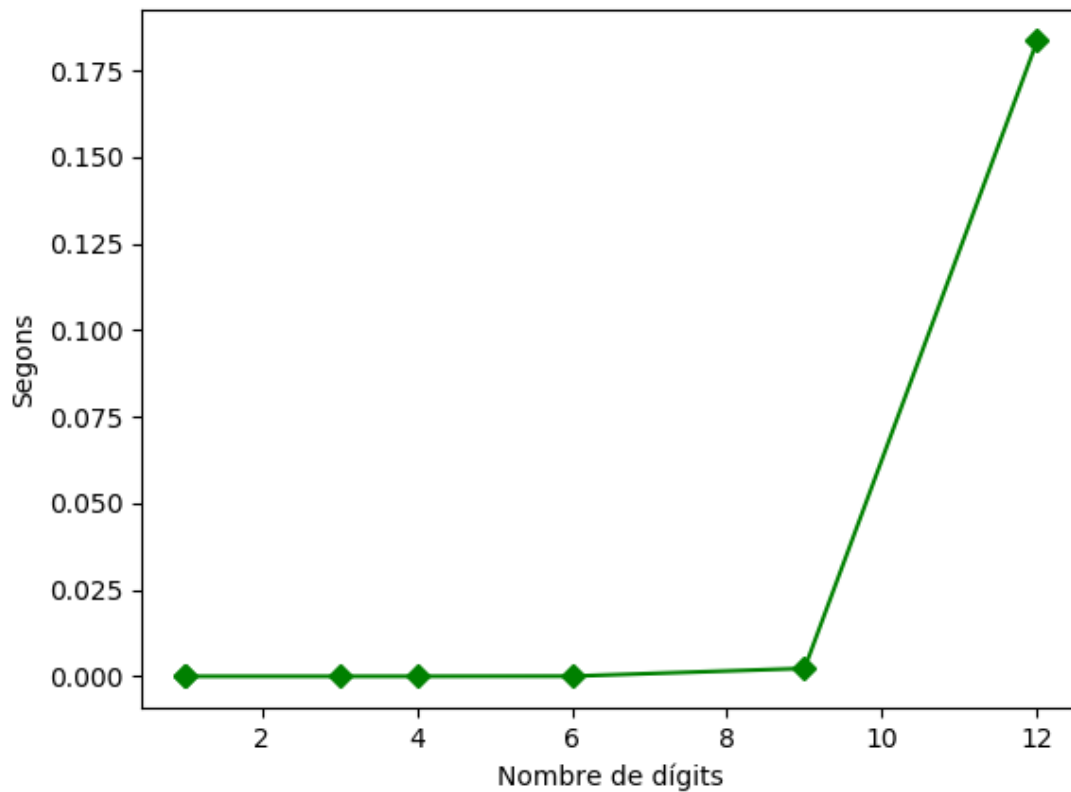

Figure 2: Gràfic test primalitat

D: Test primalitat amb petit teorema de fermat

Veure fitxer 4_fermat.py

Es pot passar un test de primalitat alternatiu utilitzant aritmètica modular. Segons el petit teorema de fermat, per a qualsevol valor p , existeix una fórmula que ens indica si un nombre és primer o no.

La condició que ha de passar perquè sigui un nombre primer és que: Per tot enter a de 1 a $p-1$, a^{p-1} és congruent a 1 modul p . Si ens fixem amb la fórmula es pot veure que el que es busca és que a no sigui divisor de p ja que es comprova que sigui de la classe de 1 modul p . Per exemple si agafem qualsevol a per un p primer i fem $a^{p-1}-1$ ens donarà que és congruent amb 0 en modul p és a dir que és un divisor.

Amb la condició de “per tot” ens assegurem que p no tingui cap divisor inferior a ell i per tant que és primer.

PseudoPrimers

D'altra banda existeixen números que compleixen el test de fermat en alguns casos. Es a dir que per alguns enters a , es compleix $a^{(p-1)} \equiv 1 \pmod{p}$.

Això però només passa si el a concret i p son coprimers, es a dir que no son divisors.

Aquests nombres capaços de passar el test de Fermat en alguns casos son coneguts com a nombres de Carmichael. Com he comentat però no son capaços de passar el test complet de Fermat, sino que només el poden passar amb els a que siguin coprimers amb p . Això és facil d'entendre. Si agafem un enter a qualsevol que no sigui coprimer amb p , es a dir que sigui divisor de p , evidentment no podria passar el test de Fermat, ja que n'acabem de trovar un divisor.

Amb un exemple es veura facilment. Si agafem el nombre 561 (que es el primer de la serie de Carmichael) podem veure que es descomposa amb el factor de 3 primers.

```
1 561 = 3 * 11 * 17
```

Provem doncs amb $a = 3$. Si s'aplica directament Fermat (per tot $a^{(p-1)} \equiv 1 \pmod{p}$) es pot veure facilment que ja no compleix.

```
1 3^(560) es congruent amb 375 modul 561
```

D'altra banda podem dir que és un nombre de Carmichael porque les a que no siguin coprimers amb p , (tots els enters de 1 a 560, menys el 3, 11 i 17) cumplirant el teorema de Fermat.

Si mirem al fitxer `4_fermat`, a la funcio `carmichael(n)` Es pot veure que abans d'aplicar el teorema de fermat per l'enter a actual, es comprova que a sigui coprimer amb p . Si no es compleix aquesta condició, ja no es prova la resta, ja que donaria negatiu.

Tot i que el 561 no passa el test de primalitat de Fermat, podria existir algun nombre pseudoprimer si que el complis i per tant es diu que la condició mencionada anteriorment és necessaria pero no suficient per validar la primalitat d'un nombre.

Algunes proves:

```
1 python 4_fermat.py
2 Test primalitat Fermat de: 561
3 False
4 Test nombre charmichael de: 561
5 True
```

```
1 python 4_fermat.py
2 Test primalitat Fermat de: 541
3 True
```

```
4 Test nombre charmicael de: 541
5 False
```

Càlcul de complexitat dígit/temps

Com que s'esta provant el test de primalitat, per obtenir els casos extrems, es generen nombres aleatoris, i es calcula el temps d'aquells que siguin primers, ja que hauràn de passar el test complet.

Si ens possem en el pitjor cas, que el nombre probat sigui primer, Pel teorema de Fermat s'hauran de fer $p-1$ iteracions. D'altra banda tenim que l'algoritme intern que s'utilitza per calcular la congruència de $a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}$, té un cost polinòmic (s'utilitza l'algoritme `potencia_modular_eficient`), que com s'ha explicat a classe té un cost polinòmic. Així doncs el cost segueix sent polinòmic però es pot veure que el temps creix rapidament en funció del nombre de dígit.

Veiem el gràfic resultant:

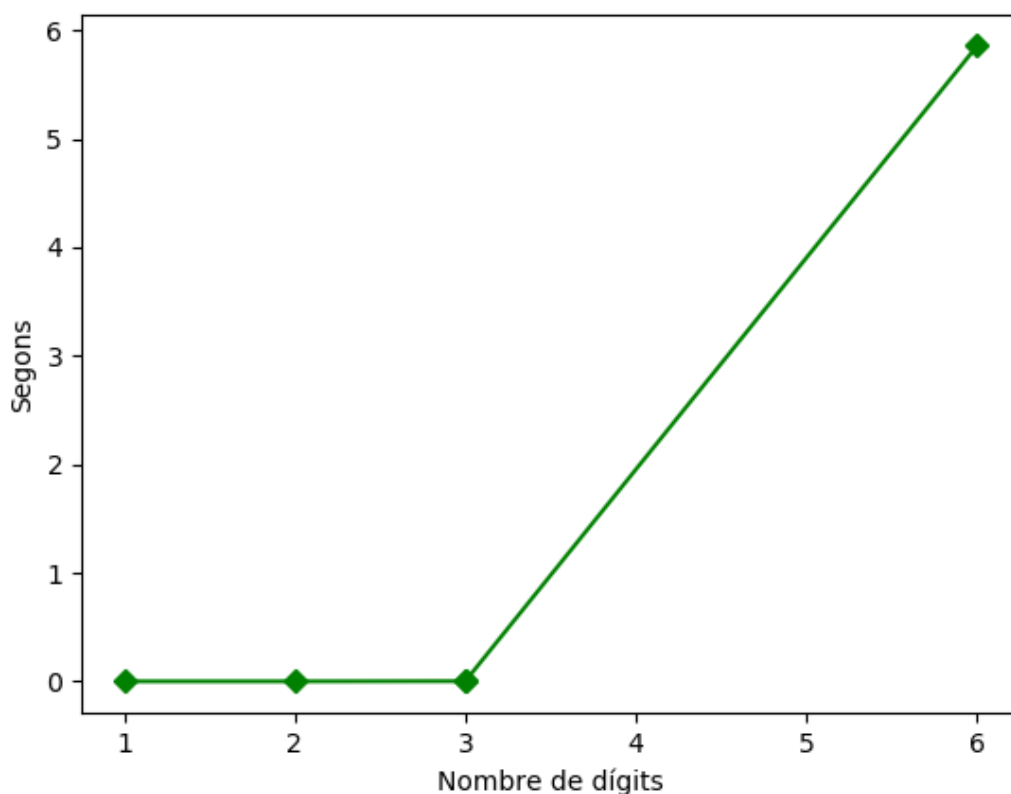

Figure 3: Gràfic test primalitat

E: Descomposició en factors primers

Veure factors_primers a utils.py Veure fitxer 5_factoritzar.py

La descomposició de nombres en factors primers té la mateixa complexitat que la del test de primalitat normal. L'algoritme és el mateix però en comptes de parar quan trobem un divisor, es continua fins arrel(n) ja que necessita trobar tots els divisors del nombre. per tant podrem veure que el grafic serà similar. En aquest cas no és necessari mirar si el nombre es primer abans ja que qualsevol nombre farà tots els passos.

Alguns exemples:

```
1 python 5_factoritzar.py
2 Factorització en nombres primers de: 561
3 [3, 11, 17]
```

```
1 python 5_factoritzar.py
2 Factorització en nombres primers de: 545610561620048
3 [2, 2, 2, 2, 3019, 22153, 509879]
```

Càlcul de la complexitat digits/temps

Com ja he comentat la complexitat és la mateixa que la del test de primalitat en el pitjor cas per tant podem concloure que també serà una complexitat exponencial.

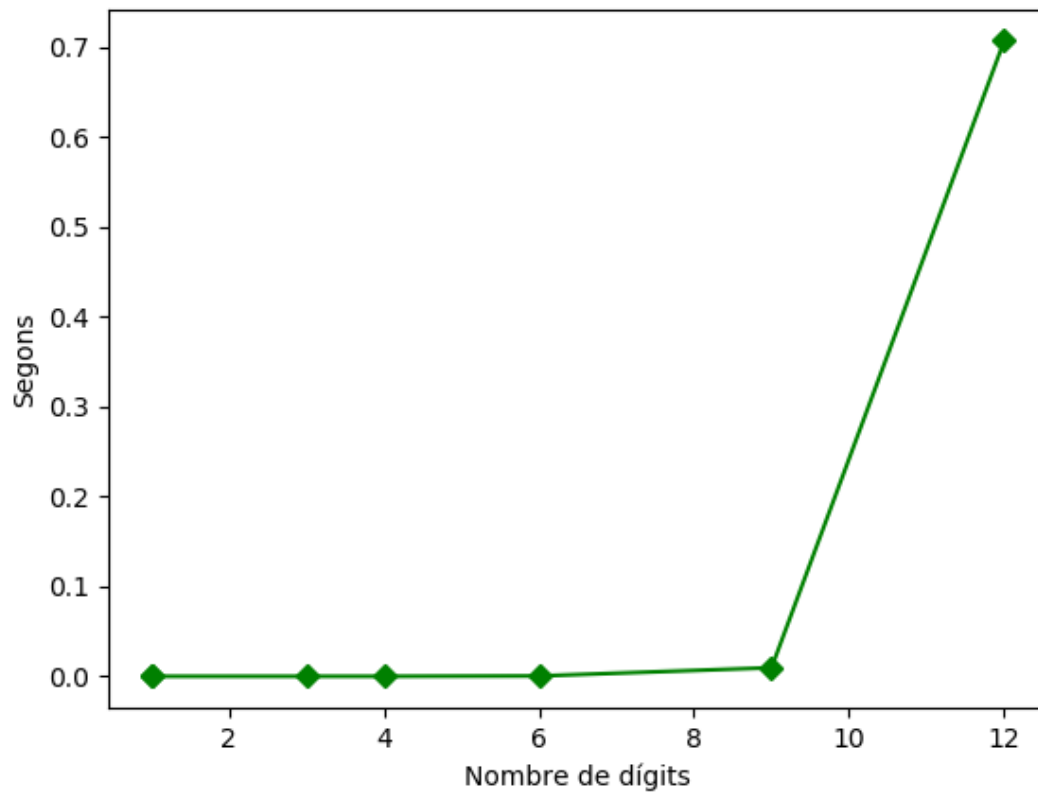

Figure 4: Gràfic factorització

Com es pot veure el gràfic es molt similar al del test de primalitat.

F: Càlcul de l'invers modular a \mathbb{Z}/n

Veure fitxer 6_Invers_modular.py

Trobar l'invers modular serveix per poder dividir en mod n . Com que es treballa amb nombres enters no podem fer la divisió com la coneixem a \mathbb{Z}/n . El resultat de l'invers modular també serà un nombre enter de 0 a $n-1$ (mod n).

Una forma eficient de trobar l'invers modular és utilitzar l'algoritme de Bezout. Els nombres r i s , quan el mcd del nombre i la n , del mod n , és 1, s és l'invers modular del nombre en qüestió.

Recordem que els nombres r i s multiplicaven al dividend i al divisor. En aquest cas un dels 2 és el propi N de \mathbb{Z}/n . Per tant $r \cdot n$ ens donara sempre que és un divisor de n , es congruent a 0 en mod n . Per

tant el resultat es $s \pmod n$. Si el nombre s es negatiu, al aplicar el mod n ja quedarà com a una de les possibles classes de n a \mathbb{Z}/n .

Alguns exemples:

```
1 python 6_Invers_modular.py
2 entreu un enter al que voleu buscar invers (mod n) 45879
3 entreu el modul: 4587931
4 Invers modular de 45879 a (mod 4587931)
5 45879(-1) (mod 4587931) = 4439930
```

```
1 python 6_Invers_modular.py
2 entreu un enter al que voleu buscar invers (mod n) 128
3 entreu el modul: 405
4 Invers modular de 128 a (mod 405)
5 128(-1) (mod 405) = 212
```

Complexitat en dígit/temps.

Com s'ha comentat, s'utilitza l'algoritme de Bezout i aquest utilitza el mateix esquema que l'algoritme d'Euclides per el MCD. Només és pot calcular l'invers modular d'aquells nombres que son coprimers amb n . D'aquí es pot extreure que per als nombres primers, tots els enters menors que n , menys el 0, seran inversibles en mod n .

Per tant la complexitat serà també polinòmica.

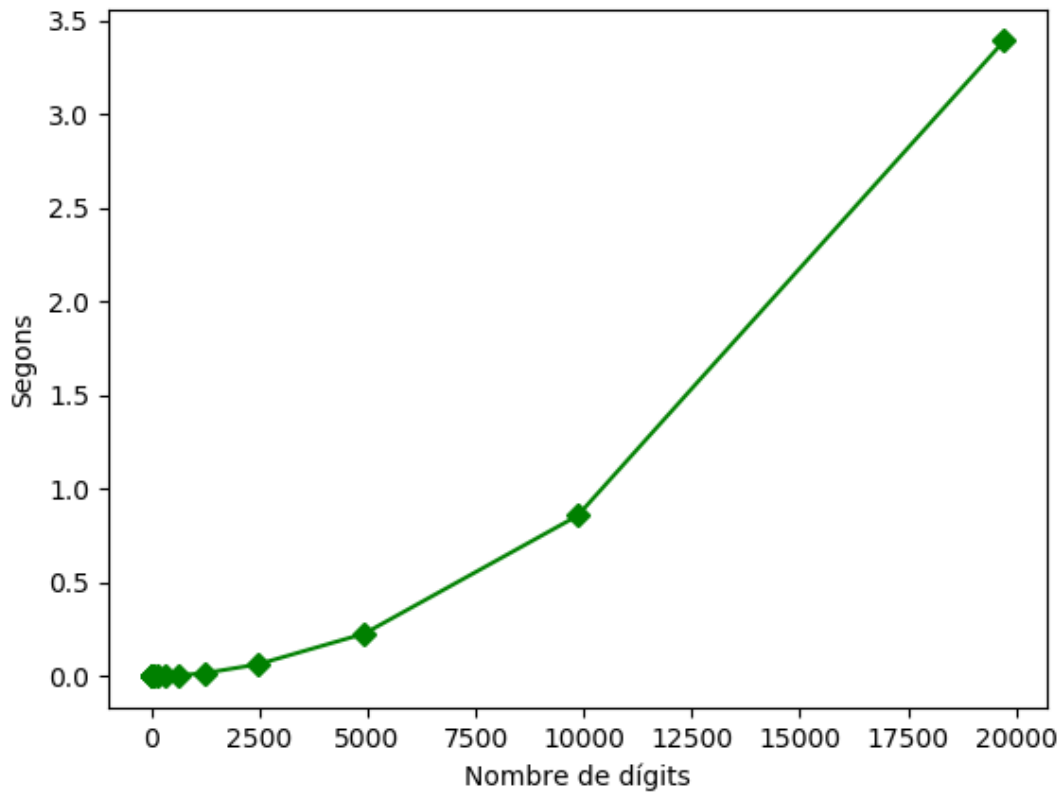

Figure 5: Gràfic Invers modular

G: Exponenciació modular a \mathbb{Z}/n

Veure `potencia_modular_eficient` a `utils.py` Veure fitxer `7_exponent_modular.py`

En aritmètica modular es pot aprofitar una de les propietats de la multiplicació: $ab \pmod n$ és congruent amb $(a \pmod n)(b \pmod n) \pmod n$.

Exportat a la exponenciació es tradueix en que és pot trobar un algorisme de complexitat polinòmica per trobar el resultat. Per tant reduir el cost.

Exemple:

```
1 python 7_exponent_modular.py
2 entreu la n de  $\mathbb{Z}/n$ : 5
3 Entreu la base: 48
4 Entreu l'exponent : 57
5 Exponenciació modular 48 de 57 = 3 (mod 5)
```

Complexitat en dígit/temps.

Veiem un gràfic on es va modificant la base i l'exponent per intentar veure el cost polinòmic de l'algoritme

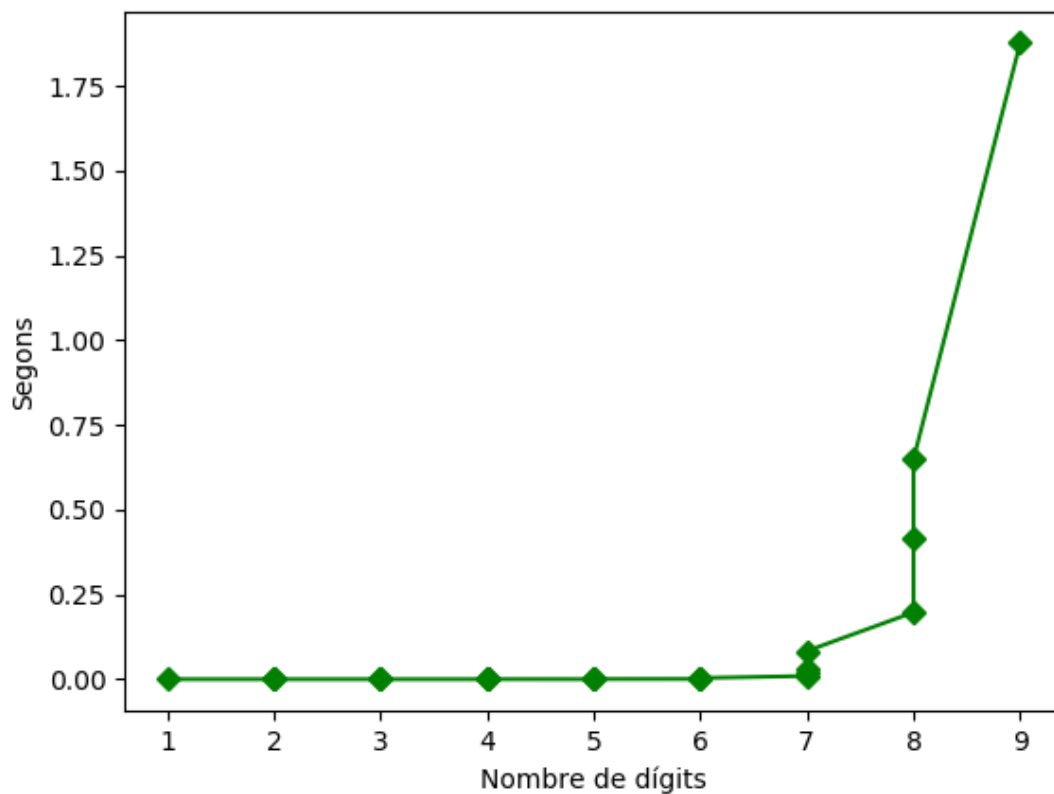

Figure 6: Gràfic exponenciació modular

H: Càlcul del logaritme discret a Z/n

Veure fitxer 8_logaritme_discret.py

Pel contrari que la exponenciació modular, trobar el valor del logaritme discret a Z/n té un cost exponencial. Doncs s'ha d'anar provant per a cada enter si és o no logaritme discret del valor.

Per fer-ho doncs s'utilitza la `potencia_modular_eficient`, fent el canvi de paràmetres pertinents. Per a cada enter, es comprova que l'argument del logaritme sigui el resultat de l'exponent modular passant el nombre provat com a exponent de l'operació.

Alguns exemples simples:

```
1 python 8_logaritme_discret.py
2 entreu la n de Z/n: 5
3 Entreu la base del logaritme discret: 2
4 Entreu l'argument del logaritme discret: 3
5 Logaritme discret en base 2 de 3 = 3 (mod 5)
```

```
1 python 8_logaritme_discret.py
2 entreu la n de Z/n: 23
3 Entreu la base del logaritme discret: 3
4 Entreu l'argument del logaritme discret: 12
5 Logaritme discret en base 3 de 12 = 4 (mod 23)
```